

Гідрологічний опис річки Дністер визначає фізико-географічні, морфо- метричні характеристики басейну Дністра, водний, термічний і льодовий, гідрохімічний режими, гідробіологічну характеристику, антропогенний вплив на р. Дністер, екологічні проблеми та водоохоронні заходи.

Мета проекту: проаналізувати за науковими джерелами умови та фактори впливу на гідрологічний режим басейну Дністра. Дати загальну характеристику водному режиму річки, формуванню та проходженню паводків, визначити особливості внутрірічного розподілу стоку, зробити гідрологічний опис річки Дністер, вказати на екологічні проблеми Дністра, запропонувати водоохоронні заходи. Басейн річки Дністра займає південно-західну частину України і східну частину Молдови. Охоплює значну частину територій семи областей України (Львівську, Івано-Франківську, Чернівецьку, Тернопільську, Хмельницьку, Вінницьку та Одеську) і більшу частину (59 %) території Республіки Молдова. На території басейну Дністра розташовані 69 міст, 127 с. м. т., з них 62 міста і 95 с.м.т. в межах України.

Україні належить верхів'я Дністра і його пригірлова частина. Ділянка ріки, довжиною 225 км., є суміжною для України та Молдови, а частина річки, довжиною 475 км., знаходиться на території Молдови. Тільки незначна ділянка р. Ствяж, верхів'я лівої притоки Дністра, належить Польщі.

Витік р. Дністер знаходиться біля кордону України з Польщею, на схилі Карпатських гір (г. Розлуч, Львівська обл.). Абсолютна висота витоків – 760 м. На перших декількох кілометрах річка є невеликим струмком, який в'ється по лісу. На ділянці біля в/п Стрілки (першого на річці) – це вже значний потік шириною 10 – 15 м та глибиною 0,5 м. Нижче м. Старий Самбір Дністер виходить з району гір та набуває риси напівгірської річки. Ширина русла збільшується до 30 м, глибина – 0,8 – 1 м.

У верхів'ях р.Дністер – гірська, з V-подібною глибокою (80-100 м) долиною. Ширина річища до 40 м. Нижче, у передгір'ї, шириною до 13 км. долина заболочена. У нижній течії ріка має рівнинний характер.

Згини долини Дністра, не дивлячись на його більшу водність є короткими та крутими. Великий радіус розвороту долини свідчить про значно вищу кінетичну енергію потоків, що сформувала долина річок в межах схилів Карпат. Висока кінетично енергія досягається за рахунок більшої швидкості та значного вмісту валунно-галечникового матеріалу. Такий потік характеризується надзвичайною еродуючою здатністю, яка і стала причиною формування долини з великим радіусом кривизни згинів.

Заплава Дністра розчленована численними протоками і старицями, у гирлі заросла очеретом (Дністровські плавні), ширина долини біля гирла – 16-22 км.

Середня річна витрата води 330 м³/сек, гідрологічний режим непостійний. Весняна повінь починається на р. Дністер в лютому і закінчується в червні. Рівень води в річці піднімається на 3-4 м. Витрата води досягає 180-260 м³/сек. Дощові паводки бувають з середини липня до середини вересня, вони досить швидко наростають. За добу вода в річці може підніматися в окремі роки на 3 м. Рівень води встановлюється на висоті до 5 м. Льодостав на Дністрі короткий. В окремі зими його немає зовсім.

ВІД ЕКОЛОГІЇ ДОВКІЛЛЯ – ДО ЕКОЛОГІЇ ДУШ

Шкірко Святослав Михайлович

10 клас, Монастирецький НВК, с. Монастирець Жидачівського району,
svyatik.monastirets@mail.ru

Актуальність проблеми: « ... відходи беруть нас за горло...»

Об'єкт дослідження: навколишнє середовище, яке є забрудненим у процесі життєдіяльності людини

Предмет дослідження – основні джерела забруднення об'єкта

Мета дослідження:

- з'ясувати можливості учнівської молоді брати участь у вирішенні екологічних проблем;
- показати перспективи громадської активності кожного школяра,

- довести, що важливою є роль кожного в житті суспільства, місцевої громади;
- здійснити природоохоронні заходи;
- набути навиків здійснення громадських дій, опанування формами демократичної поведінки та ефективного спілкування.

Завдання дослідження:

- виховувати екологічний світогляд та екологічну культуру молоді;
- сприяти поширенню екологічних знань;
- оволодіти правилами раціонального природокористування;
- засвоїти народні традиції у взаєминах людини і природи на базі краєзнавчого матеріалу;
- залучити молодь до природоохоронної діяльності на основі набутих у школі знань;
- розвивати інформаційно-технологічні компетентності в учнів;
- знищувати несанкціоновані смітники

Методи реалізації:

- самостійна пошуково-дослідницька робота, вивчення стану довкілля шляхом проведення екологічних рейдів, опитування та інше
- робота в групах;
- практична діяльність з метою очищення довкілля,
- поширення інформації про стан навколишнього природного середовища;
- проведення анкетування, опитування;
- аналіз джерельної бази, документів.

Мотивація:

- створення ситуації успіху;
- можливість отримати практичні здібності, які є важливими не тільки для ефективного навчання в школі, а й допоможуть в майбутньому досягати успіху в житті;
- можливість покращити стан довкілля;
- можливість професійного росту та просування в суспільстві;
- отримання знань про те, як досягати мети найефективнішим чином;
- перспектива запобігти невпинному руйнуванню природного середовища.

Вплив дослідження на учнівську громаду:

- передбачається активна діяльність учасників дослідження проблеми, що є зразком для наслідування іншими членами шкільної громади. Одночасно і можливість розв'язання на місцевому рівні визначеної проблеми

Особистий внесок автора:

- ініціатива створення та реалізації проекту;
- власні дослідження об'єктів забруднення та наслідків;
- збір статистичних даних та створення математичних моделей
- напрацювання варіантів дій, зустрічі з представниками влади

Впровадження: на базі Монастирського НВК, село Монастирець Жидачівського району

1. *Інформація про охорону навколишнього природного середовища до програми соціально-економічного та культурного розвитку Жидачівщини до 2015 року.*
2. *Кархут В.В. «Ліки навколо нас», – К.: «Здоров'я», 1994.*
3. *Матеріали робочої групи перевірки місцевих рад Жидачівського району з питань проведення місячника з озеленення, прибирання та благоустрою і Дня озеленення 29.02.2012 року.*
4. *Спільна Місія ООН та Комісії Європейського Союзу з ліквідації надзвичайної екологічної ситуації. Надруковано в Швейцарії, 2010, Спільним Департаментом UNEP/ОСНА із Захисту Оточуючого Середовища Авторське право © 2010 Спільного Департаменту UNEP/ОСНА із Захисту Оточуючого Середовища.*
5. *Охрименко О.Н., Несмеянова Г.В., Савченко Е.Б., Петровская Л.Б.*